

Arvio toimintamallista: Yhteinen työhuone tarjoaa työtilan ja rakentaa työyhteisöä

Yhteiselle työhuoneelle ovat tervetulleita työskentelemään kaikki. Tilaa voivat hyödyntää esimerkiksi palkkatyön ulkopuolella olevat, yksityrittäjät ja etätyöläiset. Yhteinen työhuone lisää osallisuutta ja tarjoaa alustan yhteistuotannolle.

Malli on arvioitu¹ osana Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke – Sokran ja Euroopan sosiaalirahaston toimintalinjan 5 hankkeiden yhteistä Osallisuuden palaset - kehittämistyötä. Arvio on tehty Sokra-hankkeen päätoteuttaja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa.

Arvio perustuu Avoin työhuone ja Hyvinvoinnin tilat-hankkeilta kerättyyn dokumentaatioon, työntekijöiden kokemuksiin ja hankkeiden tekemiin itsearviointeihin. Arvioinnissa viitataan joko Avoimeen työhuoneeseen tai Koko kylän työhuoneeseen, silloin, asia liittyy olennaisesti toiseen hankkeista. Yhteinen työhuone -termiä käytetään silloin, kun on kyse yhteisiin työhuoneisiin yleisesti sovellettavasta tiedosta.

Kehittäjät

Avoin työhuone (ESR 1.1.2018–31.12.2020), Kotka, Tampere ja Porvoo, Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys ry (Tatsi ry.)

Hyvinvoinnin tilat -hankkeen (ESR 1.11.2017–31.12.2020) Perinnetalkoot -osahanke Lapinjärvi, Lapinjärven kunta

Kehittäjien yhteyshenkilöt: Mikael Isoaho, Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys ry (Tatsi ry.), mikael.isoaho@tatsi.org ja Mikaela Fabritius, Lapinjärven kunta

Mallin kuvaus

Yhteinen työhuone edistää osallisuutta omassa elämässä silloin, kun sieltä saa seuraa, voi oppia uutta, voi toteuttaa itseään ja rohkaistuu elämässään eteenpäin. Osallisuus yhteisestä

¹ Malli on arvioitu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa kehitettyjen osallisuuden osa-alueiden ja lupaavan käytännön kriteerien näkökulmista Sokran toimesta hankkeen dokumentaatiota hyödyntäen.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

hyvästä lisääntyy työhuoneen tarjotessa tasa-arvoisen ja hierarkiattoman työskentelytilan ja yhteisön. Yhteinen työhuone kokoaan myös ihmisiä yhteen ja lisää paikallista vetovoimaa.

Toimintaympäristö

Yhteinen työhuone rakentuu vuorovaikutuksessa sitä ympäröivän yhteisön kanssa. Yhteisellä työhuoneella näkyy asuinalueen perinteet ja arvot, mutta myös vastavoimat ja uudet avaukset.

Yhteinen työhuone voidaan perustaa esimerkiksi kauppakeskuksen hukkatilaan, tyhjiilleen jääneeseen kyläkouluun tai julkisen tilan, kuten kirjaston yhteyteen.

Koko kylän työhuonetta ylläpitää Lapinjärven kulttuuriyhdistys Laku, jolle kunta vuokraa maksuttomasti tilat ja joihin se palkkaa palkkatuella tilavastaavan. Toimintaa puolestaan koordinoi Hyvinvoinnin tilat -hankkeen osahanke ”Perinnetalkoot”, joka saa rahoituksensa Euroopan sosiaalirahastolta. Avoimella työhuoneella työskentelee ohjaaja, joka auttaa tarvittaessa kävijöitä käytännön asioissa. Rahoitus tulee Euroopan sosiaalirahastolta.

Kohderyhmä ja asiakasymmärrys

Yhteisellä työhuoneella ei ole tiukasti määrättyjä kohderyhmiä. Nimensä mukaisesti niissä voi työskennellä kuka tahansa.

Avoimessa työhuoneessa (Avoin työhuone -hanke ESR 2018–2020) ohjausresursseja on kohdistettu ensisijaisesti työelämän ulkopuolella oleville ihmisille. Työelämässä olevia osallistetaan esimerkiksi kummeiksi työhuoneen kävijöiden projekteihin.

Koko kylän työhuone on avoin kaikille. Kerran viikossa koko kylän työhuoneella on tarjolla keittolounas. Työajan ulkopuolella koko kylän työhuoneella järjestetään esimerkiksi kansalaisopiston kursseja.

Toimivuuden ja käyttöönoton ehdot

Yhteinen työhuone tarjoaa viihtyisän ja rauhallisen työskentelytilan asuinalueen keskeiseltä paikalta. Työhuone on työskentelyn ja oppimisen ympäristö, jossa muun muassa palkkatyötä vaille olevat sekä yksinyrittäjät, freelancerit, osuuskuntalaiset ja etätyöntekijät voivat muodostaa hetkellisen tai pysyvän työyhteisön. Muilta ihmisiltä saa virikkeitä ja ideoita. Jos palkkatyötä ei ole, työhuoneella voi kehittää omia taitojaan. Työhuone on avoin kaikille, mutta joitakin sen palveluita, kuten työhönvalmennusta, voidaan kohdentaa.

Työhuoneessa on keittiö, työskentelytilaa ja sohvia tai nojatuoleja sekä yhteisiä työvälineitä, kuten kannettavia tietokoneita, ompelukoneita ja ammatti- ja harrastelehtiä. Iltaisin voidaan järjestää kansalaisopiston kursseja. Tila voi olla avoin myös alueen harrastusryhmille.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Työhuoneelta voidaan tehdä vierailuja osallistujien toiveiden mukaan esimerkiksi paikallisiin yrityksiin, taidenäyttelyihin, eduskuntaan tai kunnanvaltuustoihin.

Tilaa ylläpitää ja toimintaa pyörittää kunta, yhdistys tai osuuskunta. Kunta osallistuu kustannuksiin.

Yhteisen työhuoneen toimintamalli perustuu Avoimen työhuoneen ja Koko kylän työhuoneen kehittämiskokemuksiin.

Koko kylän työhuone

Koko kylän työhuone on kaikille asukkaille avoin työhuone, jossa järjestetään myös kansalaisopiston kursseja. Työhuoneella on työvälineitä käsitöiden tekemiseen. Keittiössä tarjoillaan viikoittain keittolounas. Koko kylän työhuone kokoaa asukkaita säännöllisesti hyvinvoinnin talkoisiin, joissa asukkaat antavat toisilleen esimerkiksi pieniä hemmotteluhoitoja, leipovat, vievät ikääntyneitä kävelylle tai autoajelulle. Koko kylän työhuonetta hoitaa ja keittolounaan valmistaa tilavastaava, jonka kaupunki tai kunta on palkannut palkkatuella työsuhteeseen. Toimintaa johtaa hankerahoituksella koordinaattori.

Koko kylän työhuone kutsuu paikalle seuraavin sanoin:

”Koko Kylän Työhuone on kaikille avoin yhteinen työtila, jossa saa tehdä omia projektejaan, etätöitään, opiskella tai tulla vaihtamaan ideoita ja ajatuksia. Tarjolla on työtilaa, pöytiä, keittiö ja inspiraatio-huone, sekä avoin Ompeluseura-tila, jossa voi ommella ja tehdä käsitöitä yhdessä. Etätöyöntekijät, yrittäjät, eläkeläiset, opiskelijat, työttömät, kotityöläiset ja kaikki kuntalaiset mukaan!

Koko Kylän Työhuone on yhteinen tekemisen ja innostumisen paikka keskellä Lapinjärven kirkonkylää. Se kokoaa yhteen kaikenikäisiä ja -taustaisia kuntalaisia, mahdollistaa uudenlaisen yhdessä tekemisen, etätöyön, perheen ja työn helpomman yhdistämisen sekä uusien ajatusten ja projektien syntyminen. Koko Kylän Työhuone ruokkii mielikuvitusta ja innostusta. Siellä voi oppia ja kokeilla uusia asioita; kieliä, taidetta, käsitöitä, rakentamista, muotoilua, luovaa ilmaisua ja vaikka mitä!”

[Koko kylän työhuone Facebookissa](#)

Avoin työhuone

Avoin työhuone on ensisijaisesti työelämän ulkopuolella oleville ihmisille suunnattu avoin tila, jossa edistetään osallistujan henkilökohtaisesta motivaatiosta syntyvää tekemistä: esimerkiksi yhteiskunnallista vaikuttamista, kulttuuriprojekteja, mikroyrittämistä tai vapaaehtoistyötä. Tavoitteena on, että osallistuja saa voimavaroja ja rohkeutta onnistuessaan toteuttamaan oman projektinsa yhteisön tuella. Projekti voi olla osallistujan

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

yksilötyönä suunnittelema ja kohderyhmälleen järjestämä aktiviteetti kuten taidenäyttely, blogi tai musiikkiesitys. Projekti voi olla myös esimerkiksi kokkauskurssi tai musiikkivideo, jonka voi toteuttaa yhdessä toisten osallistujien kanssa. Avoimella työhuoneella osallistuja voi myös hoitaa käytännön asioitaan ohjaajan tuella.

Avoimella työhuoneella on vapaaehtoisia Avoin työhuone -kummeja, jotka erilaisten alojen edustajina tukevat toimintaa antamalla aikaansa, jakamalla osaamistaan ja kohtamaalla paikkakuntalaisia.

Avoimella työhuoneella virikkeitä omaan elämään voi hakea pop up -henkisistä kohtaamisista, joissa kokoonnutaan kahvin, lautapeliin tai pizzan äärelle. Pop up -kohtaamisia toteutetaan myös esimerkiksi Ohjaamoissa, hyvinvointikeskuksissa tai muissa paikkakunnan tiloissa. Tilaisuuksissa voidaan suunnitella yhteisiä retkiä ja tutustumiskäyntejä. Avoin työhuone toimii myös työllisyyspalveluiden matalan kynnyksen rajapinnassa järjestämällä sisällöltään mielekkäitä ja monipuolisia mahdollisuuksia työkokeiluun ja kuntouttavaan työtoimintaan.

Avoimissa työhuoneissa voidaan harjoitella myös suomea äidinkielenään suomea puhuvan kanssa. Myös retkillä ja tapahtumissa huomioidaan mahdollisuudet kulttuurien väliseen kohtaamiseen ja suullisen kielitaidon vahvistamiseen.

Mallin arviointi

Osallisuuden toteutuminen mallissa

Osallisuus omassa elämässä

Yhteinen työhuone lisää osallisuutta omassa elämässä. Työhuoneen kävijä saa toteuttaa itselleen tärkeitä projekteja ja edetä niissä tarpeen mukaan tuettuna ja omaan tahtiin.

Avoimella työhuoneella virikkeitä omaan elämään voi hakea myös pop up -henkisistä kohtaamisista, joissa voi tutustua uusiin ihmisiin, saada motivaatiota ja keinoja arjenhallintaan, rohkaistua sosiaalisesti ja tavata tilaan eri elämänalueilta ja aloilta tulevia ihmisiä. Tilan kävijät voivat myös saada ideoita omiin projekteihinsa.

Koko kylän työhuoneen yhteinen ruokailu on tilaisuus tutustua uusiin ihmisiin ja luoda sosiaalisia suhteita. Koko kylän työhuone kutsuu asukkaita viikoittain hyvinvoinnin talkoisiin.

Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa

Yhteiset työhuoneet voivat edistää kävijöidensä osallisuutta tarjoamalla yhteisön. Erilaisissa elämäntilanteissa olevat ihmiset tutustuvat työhuoneella toisiinsa. Tilat ja toiminta tarjoavat verkostoitumisen mahdollisuuden myös kansalaisjärjestöille ja viranomaisille. Yhteisten

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

työhuoneiden toiminta onkin kaikilla paikkakunnilla vahvasti verkostoitunutta ja suuntautuu aina asioihin ja paikkoihin, joista osallistujat ovat kiinnostuneet.

Yhteiset työhuoneet edistävät myös osallisuutta vaikuttamisen prosesseissa, työhuoneen toimintaa suunnitellaan alusta alkaen yhdessä. Kuka tahansa kävijöistä voi ehdottaa vierailu- ja retkikohteita, joihin avoimen työhuoneen kävijät voivat yhdessä mennä.

Esimerkkinä osallisuudesta vaikuttamisen prosesseissa ja merkittävästä yhteistyöprojektista Avoin työhuone -kummin kanssa on kahdeksan porvoolaisen nuoren aikuisen tekemä musiikkivideo rap-artisti Tuomas Kauhasen huhtikuussa 2019 julkaistuu singleen ”OK”. Nuoret aikuiset suunnittelivat ja toteuttivat koko videon käsikirjoitusta, lavastusta, näyttelyä ja kuvauksia myöten yhden osallistujan toimiessa vertaisohjaajana ja artisti Tuomas Kauhasen ollessa nuorille tukena ja inspiraation lähteenä.

Osallisuus yhteisestä hyvästä

Yhteiset työhuoneet tarjoavat mahdollisuuksia kulttuurien väliseen kohtaamiseen, jolloin ne edistävät hyviä väestösuhteita. Yhteisöllinen ja monikulttuurinen, osallistujien ideoista kumpuava toiminta edistää kotoutumista ja lisää tietoutta suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen vaikuttamiskanavista.

Koko kylän työhuoneella on uudistettu talkooperinnettä niin, että työhuone kutsuu viikoittain hyvinvoinnin talkoisiin. [tähän tulee linkki hyvinvoinnin talkoot -toimintamalliin]. Työhuoneelle voi tulla tekemään talkootöitä ja nauttimaan hyvästä mielestä. Koko kylän työhuone rakentaa siten sosiaalista arvoa koko kyläyhteisölle talkoohengessä.

Erityispiirteet tai -tarpeet

Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys ry:n Avoin työhuone -hankkeen kehittämässä työhuoneissa on kohderyhmä. Se on samantapainen toimintamalli kuin tietyille kohderyhmille suunnatut matalan kynnyksen kohtaamispaikat (linkki). Se eroaa kohtaamispaikoista kuitenkin siinä, että avoimen työhuoneen toiminta tähtää sosiaalisen arvon luomiseen varsinaista kohderyhmää laajemmalle joukolle. Sosiaalisen arvon luominen kohderyhmää laajemmalle joukolle on vaalimisen arvoinen piirre, mikä tarjoaa ihmisille yhdenvertaisuuden kokemuksen. Kaikille avoin koko kylän työhuone tarjoaa erityisen hyvin edellytyksiä sosiaalisen eriarvoisuuden ehkäisemiseen ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Avoimen työhuoneen vahvuus on puolestaan siinä, että se tarjoaa ohjausta ja tukea omien projektien toteuttamiseen.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Toimintamalli lupaavana käytäntönä

Tarve yhteisille työhuoneille on todettu tutkimuksessa

Sosiaalitieteellinen tutkimus kertoo, että kun joutuu kamppailemaan pitkään vaikeuksien parissa, syntyy puute yhdenvertaisuuden kokemuksesta. Vaikeuksia yritetään yhteiskunnassa usein ratkoa palvelujen avulla, jotka ratkaisukeskeisyydestään huolimatta saattavat toisinaan vahvistaa epäoikeudenmukaisuuden, epätasa-arvoisuuden kokemusta sekä erilaisiin ongelmiin perustuvaa identiteettiä. Yhteisöllisyydessä sen sijaan voi kehkeytyä yksilöä eteenpäin vieviä ratkaisuja. Tiedetään, että yhteisötalouksissa, kuten aikapankeissa ja osuuskunnissa, syntyy sosiaalista arvoa, kuten yhteistuotantoa, voimaantumista ja luottamusta. Sosiaalisesta arvosta voi syntyä taloudellista arvoa mutta niin ei tapahdu automaattisesti. Yhteinen työhuone on sovellus yhteisötaloudesta, silloin, kun sen toimintaa ohjaa vähintään sosiaalisen arvon luominen ja jakaminen.

Avoim työhuone -hanke jatkaa Valtaajat-toimintamallista saatujen oppien pohjalta

Avoim työhuone -hanke (ESR 2018–2020) jatkaa STEA-rahoitteisen Valtaajat-toimintamallin ideaa. Mallissa ei olla kohteita, vaan tehdään itse. Valtaajissa tarjottiin edellytyksiä sille, että ihmiset oppivat käyttämään valtaa ja vaikuttamaan itselleen tärkeissä asioissa. Näin haluttiin luoda uskoa siihen, että jokainen pystyy vaikuttamaan omaan elämäänsä, läheistensä elämään ja laajemminkin. Valtaajissa tarjottiin edellytyksiä myös sille, että ihmiset voivat tulla tunnustetuiksi yhteiseen hyvään panostavina ihmisinä. Viime kädessä kysymys on siitä, että jokaisella on oikeus olla arvostettu ja tunnustettu yksilö yhteiskunnassa. Valtaajat toimivat yhdessä, rinnakkain ja tasavertaisina. Näin puretaan hierarkioita ja jaetaan valtaa ja vastuuta uudelleen. Avoim työhuone on Valtaajien arviointiin perustuva kehittynyt sovellus, jossa yhdeksi olennaiseksi edellytykseksi on tunnistettu pysyvä työhuonetila ohjaajineen.

Yhteiset työhuoneet ovat paikkakuntiansa ja asukkaidensa näköisiä

Jokaisella paikkakunnalla on oma historiansa, kulttuuri ja arvonsa, jotka tekevät siitä omanlaisensa. Toimintamalleja on siksi sovellettava siten, että paikkakunnan ominaispiirteet otetaan huomioon. Avoimen työhuoneen kehittämisessä tämä toteutuu. Työhuoneet ovat sekä paikkakuntansa että asukkaidensa näköisiä. Avoimia työhuoneita pilotoitiin vuosina 2018–2020 Kotkassa, Porvoossa ja Tampereella. Kullakin paikkakunnalla kehitettiin niille sopivia, osallisuutta lisääviä käytäntöjä yhdessä kansalaisjärjestöjen, kaupunkien nuorisopalveluiden, Ohjaamojen sekä sosiaali- ja työllisyyspalveluiden kanssa.

Yhteinen työhuone voidaan perustaa mille paikkakunnalle tahansa, mutta onnistuneen käynnistymisen takaa se, että työhuoneen käytäntöjä kehitetään perustamishetkestä lähtien yhdessä esimerkiksi asukkaiden, kansalaisjärjestöjen, paikallisten järjestöjen ja yritysten kanssa. Paikkakunnalla on oltava myös sellainen aktiivinen taho, esimerkiksi kunta, yhdistys,

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

osuuskunta, joka sitoutuu Avoimen työhuoneen ylläpitämiseen ja toiminnan pyörittämiseen yhdessä kunnan kanssa.

Lopuksi

Yhteinen työhuone Avoimen työhuoneen ja Koko kylän työhuoneen toimintamalliin pohjautuen on helppo ottaa käyttöön millä tahansa paikkakunnalla ja sitä voidaan yhdessä paikkakunnan asukkaiden, järjestöjen, yritysten ja viranomaisten kanssa kehittää paikkakunnan näköiseksi. Yhteiset työhuoneet lisäävät asukkaiden osallisuutta omassa elämässään, yhteisöissä, vaikuttamisen prosesseissa ja yhteisessä hyvässä monella tavalla. Erityisesti ne ovat hyviä alustoja sosiaalisen arvon, kuten voimaantumisen ja luottamuksen rakentamiselle. Tulevaisuudessa työhuoneiden kehittämisessä on hyvä suunnata katse myös siihen, miten ne voivat vieläkin vahvemmin rakentaa sosiaalista ja taloudellista arvoa, kuten yhteistuotantoa. Tulevaisuuden yhteinen työhuone voi olla osuuskuntien pyörittämä, mutta verkostomaisesti toimiva kokonaisuus, jossa vastuut on jaettu kuntien, kansalaisyhteiskunnan ja yritysten kanssa.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

